

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/38/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2221201896
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2221201896.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Andrea Dudášová a sudkyň: JUDr. Ľubica Spálová a JUDr. Dominika Horváthová, v právnej veci žalobcov: 1/ maloletý A. B., nar. XX.X.XXXX, B. XXX, zastúpený zákonnou zástupkyňou: A. C., nar. XX.X.XXXX, B. XXX, 2/ A. C., nar. XX.X.XXXX, bytom B., D. XXX, obaja zastúpení splnomocnencom: V4 JURISTIC group, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Furdekova 16, proti žalovanému: Wüstenrot poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova 17, IČO: 313 83 408, zastúpený splnomocnencom: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 20C/19/2021-134 zo dňa 9. septembra 2022, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd odvolanie žalobcov 1/ a 2/ voči vyhovujúcim výrokom I. a II. o d m i e t a, rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku III. a v závislom výroku IV. o náhrade trov konania p o t v r d z u j e .
- II. Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10.000 € do 10 dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom II. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 5.000 € do 10 dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom III. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom IV. žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania, každému v rozsahu 100%.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil citáciou ust. § 11, § § 13, § 15, § 16, § 116, § 415, § 420 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, § 55 ods. 9 prvá veta zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení účinnom od 20.5.2018- 30.11.2019.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových tvrdení, že dňa 2.8.2019 došlo k úmrtiu poškodeného v dôsledku dopravnej nehody tak, ako je uvedené v žalobe. Vodič motorového vozidla Opel Insignia E. C. F. G. bol za tento skutok odsúdený trestným rozkazom tunajšieho súdu z 25.6.2020 č.k. 18T/58/2020-156, právoplatným 17.7.2020. Skutok bol kvalifikovaný ako prečin usmrtienia spáchaný závažnejším spôsobom konania, konkrétne porušením dôležitej povinnosti uloženej páchatelovi podľa zákona (§ 149 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h/ Trestného zákona). Jednotlivé porušené povinnosti vyplývajú z ustanovení zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke, pričom ide o povinnosti podľa § 4 ods. 1 písm. c/ (venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke), § 15 ods. 3 (upravujúce povinnosti vodiča pri predchádzaní) a § 137 ods. 2 písm. c/ a u/ (definujúce porušenie pravidiel cestnej premávky závažným spôsobom; v danom prípade spôsobením dopravnej nehody, pri ktorej sa inému ublíži na zdraví a ohrozením cyklistu pri obchádzaní alebo predchádzaní).

Žalobca 1/ je synom poškodeného a žalobkyne 2/, ktorá bola družkou poškodeného. V čase nehody žili všetci v spoločnej domácnosti.

Žalobca 1/ uviedol, že s otcom (poškodeným) mali veľmi dobrý vzťah, otec mu všetko zabezpečil a bol mu vždy nápomocný, veľmi mu chýba. Vždy sa staral aj o dom a súvisiace veci, čo sa teraz snaží robiť on sám so striedavým úspechom.

Žalobkyňa 2/ uviedla, že s poškodeným žili šťastným rodinným životom, chodievali na výlety, oslavovali sviatky; jeho smrťou sa však toto skončilo. Žalobkyňa nemá spoločníka, ktorý by jej bol oporou, o domácnosť a maloletého žalobcu 1/ sa musí postarať sama, nemá sa už na koho spoliehať.

Na otázky svojho právneho zástupcu žalobkyňa 2/ uviedla, že s poškodeným mali úver, ktorý po jeho smrti vyplatila z jeho životnej poisťky, nakoľko sa jej takýto postup javil najvhodnejší. Poškodený sa na financovanie potrieb rodiny podieľal v 1/2, tak ako ona. Do budúcnosti spolu plánovali ďalšie dieťa, svadbu a rekonštrukciu rodinného domu, v ktorom žili. Nového partnera žalobkyňa 2/ nemá a ani si nevie spoločný život s nikým iným predstaviť.

18. Na otázky právneho zástupcu žalovaného žalobkyňa 2/ uviedla, že s poškodeným spolu žili 17 rokov. Ona je zamestnaná 10 rokov u rovnakého zamestnávateľa, jej príjem je teraz okolo 900 € netto mesačne. Poškodený posledný mesiac pred nehodou začal pracovať v záhradníctve, predtým bol rok práceneschopný, nakoľko bol operovaný na srdce. Pred operáciou pracoval, v tom čase zarábala okolo 600 € netto mesačne, rovnako ako ona. Po vyplatení spoločného úveru žalobkyňa 2/ nemá žiadne ďalšie dlhy; na vyplatenie však musela použiť všetky peniaze zo životnej poisťky poškodeného (sumu 20.000 €). T.č. všetky náklady na domácnosť (cca 500 - 600 € mesačne) platí sama, okrem toho sa stará o syna, ktorý je študentom 1. ročníka SŠ, pričom plánuje ísť študovať aj na VŠ.

Po smrti poškodeného žalobcovia prostredníctvom právneho zástupcu vyzvali žalovaného na plnenie titulom nemajetkovej ujmy (výzvy z 26.11.2020 a 17.3.2021), pričom žiadali sumu 60.000 € pre každého a náhradu trov právneho zastúpenia. Žalovaný plniť odmietol (odpovede zo 4.12.2020 a 24.3.2021); svoje stanovisko odôvodnil obdobne ako svoje písomné vyjadrenie k žalobe a dupliku.

Podľa relácie (záznamu OR PZ SR v Dunajskej Strede, Okresný dopravný inšpektorát) o dopravnej nehode (č.l. 57 spisu) bol poškodený v čase nehody „bez prilby.“ Z obsahu pripojeného spisu v súvisiacej trestnej veci (trestné konanie vedené proti vodičovi motorového vozidla F. G.) vyplýva, že vodič motorového vozidla nebol v čase nehody pod vplyvom alkoholu.

Podľa znaleckého posudku č. 48/2019, vyhotoveného 5.9.2019 Ing. Ladislavom Šipulom, znalcom v odbore cestná doprava, odvetví (o.i.) dopravné nehody bol možný priebeh nehodového deja taký, že k samotnému kontaktu vozidiel došlo pravou prednou časťou motorového vozidla Opel Insignia E. C. vedeného F. G. do zadného kolesa bicykla vedeného poškodeným. Po náraze a deformácii zadného kolesa bicykla bolo telo poškodeného privrátené smerom na prednú kapotu vozidla a čelné sklo. Následne došlo k nárazu zadnej časti tela a hlavy do čelného skla, potom telo (pravdepodobne hlava) kontaktovalo ešte strechu vozidla v okolí strešného okna. Po preletení vozidla a dopade tela poškodeného na trávnatú plochu sa toto šmýkalo do konečnej polohy, kde bolo ošetrované záchranármi. Techniku a spôsob používania cesty vodičmi vozidiel znalec určil tak, že technika a spôsob jazdy vodiča motorového vozidla nebola správna, pretože vodič sa v plnej miere nevenoval vedeniu vozidla a dostatočne nesledoval situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho na pred ním jazdiaceho poškodeného nereagoval vôbec, ale až po zrážke s ním. Prípadné predchádzanie poškodeného mienil vykonať s nedostatočným bočným odstupom. Technika a spôsob jazdy poškodeného bola správna, keďže poškodený sa s bicyklom pohyboval v obvyklom koridore pohybu cyklistu, t.j. cca 1,5 m pri pravom okraji cesty. Za príčinu dopravnej nehody znalec určil nesprávnu techniku a spôsob jazdy vodiča motorového vozidla, ktorý mohol nehode zabrániť skoršou reakciou, nižšou rýchlosťou (pričom však najvyššiu povolenú rýchlosť vodič neprekročil), alebo predchádzaním s dostatočným bočným odstupom. Znalec uviedol, že pozornosť vodiča motorového vozidla mohli upútať malé deti, ktoré viedol, v dôsledku čoho sa v plnej miere nevenoval vedeniu vozidla.

Podľa znaleckého posudku č. 14/2020 MUDr. Norberta Moravanského, PhD. a č. 1/2020 MUDr. Dany Kutíšovej, znalcov z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie súdne lekárstvo, vyhotoveného 2.6.2020, utrpel poškodený pri dopravnej nehode poranenia hlavy, krku, trupu a končatín, pričom na jeho telo pôsobilo vonkajšie tupé i ostré mechanické násilie, menšou, strednou až veľkou silou a prudkosťou na zadnú oblasť tela, výraznejšie vľavo. V čase vzniku poranení poškodený nepochybne žil. V oblasti hlavy sa uplatnil účinok rozmerovo väčšieho pevného predmetu bez vyčnievajúcich okrajov (najpravdepodobnejšie čelné sklo osobného motorového vozidla) pôsobiaceho veľkou silou a prudkosťou, čím došlo k plošnému nárazu hlavy o pevný tupý predmet (sklo) a k zakrvácaniu do mäkkých lebečných pokrývok. Prenesením účinku opísaného násillia na vnútrolebečné štruktúry došlo k zakrvácaniu pod tvrdú a mäkké blany mozgu, opuchu mozgu, pomliaždeniu a zakrvácaniu predĺženej

až krčnej miechy (str. 21 posudku). Bezprostrednou príčinou smrti poškodeného bolo zlyhanie činnosti centrálnej nervovej sústavy v dôsledku zakrvácania a pomliaždenia tkaniva predĺženej a krčnej miechy, pri viacerých závažných poraneniach tela (polytrauma) s rozvojom úrazového šoku (str. 26 posudku, odpoveď na ot. č. 2). Opísané zranenia sú v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, ktorej bol poškodený účastníkom 2.8.2019, pričom smeť poškodeného je v priamej príčinnej súvislosti s týmito zraneniami (str. 27 posudku, odpoveď na ot. 2 a 3).

4. Vecne argumentoval tým, že „pokiaľ ide o pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného, je jeho námietka absolútne nedôvodná, nakoľko ustálená súdna prax v obdobných prípadoch dospela presne k opačnému záveru. Tento záver vyplýva i z rozsudku Najvyššieho súdu SR z 31.7.2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 61/2018, ktorého právna veta znie: Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Cit. rozhodnutie tak rieši nielen otázku pasívnej legitimácie poisťovne, ale aj definíciu škody na účely zákona č. 381/2001 Z.z. V konaní pritom nebolo sporné, že motorové vozidlo, ktorým bola spôsobená smrť poškodeného, bolo v čase nehody poistené u žalovaného.

Pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu žalobkyne 2/ ako družky poškodeného, je súd toho názoru, že ustanovenie § 15 OZ je potrebné v daných súvislostiach vykladať extenzívne. Ako sa uvádza aj vo vyššie cit. R 61/2018 (ods. 33), slovenský Občiansky zákonník je predpisom ešte z r. 1964, ktorý napriek mnohým novelizáciám stále nereflektuje všetky spoločenské zmeny a nepokrýva situácie, ktoré v minulosti neexistovali vôbec alebo len zriedka, dnes sú však celkom bežné a všeobecne akceptované. Takou situáciou je nepochybne aj spolužitie muža a ženy bez uzavretia manželstva, teda vzťah druhá a družky, ktorý sa od manželstva líši iba tým, že nevyvoláva právne následky - aj keď už i v tejto oblasti je výrazný spoločenský tlak na zmeny v právnom poriadku, ktoré by takémuto spolužitiu priznali právnu relevanciu. Pokiaľ žalovaný argumentoval rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo 17.2.2011 sp. zn. 5Cdo 265/2009, je potrebné poukázať na to, že hoci ide o rozhodnutie jednej z najvyšších súdnych autorít, je už staršieho dáta (z r. 2011) a vzťahuje sa len na jeden (konkrétny) prípad, pričom nemožno opomenúť, že aj toto rozhodnutie sa argumentačne opiera (str. 16, druhý ods.) o čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv a slobôd, v zmysle ktorého má právo na ochranu svojho súkromného a rodinného života „každý,“ a nielen osoba žijúca v manželstve. Navyše žalobkyňa 2/ podľa názoru súdu spĺňa i definíciu blízkej osoby v zmysle § 116 OZ, keď ujmu spôsobenú smrťou jej životného partnera nepochybne pociťuje rovnako, ako by ju cítila v právnom postavení manželky (viď tiež napr. rozsudok KS v Žiline z 23.7.2020 sp. zn. 10Co/21/2020)

Vecnú legitimáciu v konaní týmto súd považoval za vyriešenú.

V konaní nebolo sporné, že žalobcovia v čase dopravnej nehody, ku ktorej došlo 2.8.2019, žili s poškodeným v spoločnej domácnosti ako rodina a spoločne sa starali o uspokojovanie vzájomných potrieb. Smrťou poškodeného došlo k nenapraviteľnému zásahu do osobnostnej sféry žalobcov, ktorí tým prišli o osobu im blízku. Súd nepochybuje o tom, že vzhľadom sa spôsobenú ujmu žiadna suma nie je dostatočnou, keďže došlo k neodčiniteľnej deštrukcii rodinných vzťahov, pričom takýto stav je nutné považovať za neodvrátiteľný, nevyčísliteľný a nenahraditeľný. Vplyv úmrtia blízkej osoby sa prejavuje u každého človeka rozdielne, keďže smútok za svojim blízkym každý prežíva inak. Je však potrebné poukázať na to, že náhrada nemateriálnej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov takejto ujmy.

Výška peňažného zadostučinenia sa určuje na základe voľnej úvahy súdu, ktorá však nemôže byť svojvôľou. Súd má povinnosť prihliadať na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to ako na strane žalobcov, tak aj na strane žalovaného. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkami spravodlivosti, pričom slovenský právny poriadok nepozná minimálnu ani maximálnu hranicu výšky finančného zadostučinenia. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadostučinenie podľa ust. § 13 ods. 1 OZ, a to najmä z hľadiska intenzity trvania a rozsahu nepriaznivých následkov. V prípade náhrady nemajetkovej ujmy za usmrtenie „príbuzného“ sa nejedná o paušálny nárok, ktorý vznikne automaticky pri preukázaní nejakého právne kvalifikovaného vzťahu k usmrtenému, čo znamená, že na vznik nároku v zmysle § 11 v spojení s § 13 OZ je potrebné okrem preukázania jednoznačných objektívnych faktorov (smrť osoby a právne kvalifikovaný vzťah

žalobcu k nej) aj preukázanie zásahu do osobnostných práv žalobcov, vo vzťahu ku ktorým je na mieste poskytnúť i primerané finančné zadosťučinenie.

Pri úvahe o výške náhrady nemajetkovej ujmy u žalobcu 1/ súd zohľadnil predovšetkým skutočnosť, že žalobca 1/ bol v čase smrti poškodeného - a je ešte aj v súčasnosti - maloletý a teda odkázaný na poškodeného výživou i starostlivosťou. Tiež považoval za významné, že k nenávratnej strate otca (poškodeného) u neho došlo v citlivom čase dospievania, kedy sa u mladého človeka formujú zásadné hodnoty a postoje k jednotlivým aspektom života, pričom ako pre chlapca bol pre neho otcovský vzor osobitne významný. Tvrdenej vzájomnej blízkosti otca a syna nasvedčuje i detail vo výpovede žalobcu 1/, ktorým poukázal na čas strávený s poškodeným pri odovzdávaní skúseností a manuálnych zručností vo vzťahu k starostlivosti o domácnosť.

Vo vzťahu k žalobkyni 2/ súd zohľadnil rovnako kvalitu jej osobného vzťahu k poškodenému, s ktorým žili v dlhoročnom harmonickom vzťahu, fakticky rovnocennom s manželstvom. Nepovažoval však za vierohodné tvrdenie žalobkyne 2/ o plánovanom ďalšom spoločnom potomkovi, ktoré sa nejavi pravdepodobné jednako s ohľadom na vek partnerov, osobitne potom na zdravotný stav poškodeného, ktorý bol pred nehodou rok práceneschopný a pracoval len posledný mesiac, a s tým súvisiace finančné možnosti rodiny. Ako pravdepodobný sa nejavi ani zámer rekonštrukcie nehnuteľnosti, keďže v čase smrti poškodeného partneri už splácali hypotekárny úver a s ohľadom na vyššie uvedené by zrejme rozsiahlejšia rekonštrukcia nebola v ich možnostiach. Tiež prihliadol na to, že žalobkyňa 2/ nebola odkázaná na poškodeného výživou, ale naopak sama sa musela počas celého obdobia jeho práceneschopnosti výrazne väčšou mierou podieľať na financovaní potrieb rodiny.

Po smrti poškodeného bola žalobkyňa 2/ schopná vyplatiť hypotekárny úver a žiadne ďalšie záväzky už nemá, a žalobca 1/ zdedil po poškodenom nehnuteľnosti, ktoré spolu so žalobkyňou 2/ obývajú, čím je zabezpečená jedna z ich zásadných potrieb (bývanie) bez dlhového zaťaženia.

Tak ako súd musí prihliadať na konkrétne okolnosti na strane žalobcov, musí zohľadniť aj okolnosti na strane žalovaného. Žalovaný, ktorým je poisťovňa, vznik udalosti nijakým spôsobom nezavinil, nebol na nej účastný a je subjektom odlišným od pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobcov. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy tak musí byť aj vo vzťahu k nemu spravodlivá.

Žalovaný opakovane argumentoval existenciou spoluzavinenia poškodeného, spočívajúceho v nedodržaní povinnosti použitia ochrannej prilby počas jazdy, čo žalobcovia popierali. S ohľadom na vyššie cit. ustanovenie § 55 ods. 9 prvá veta zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení účinnom v čase nehody poškodený túto povinnosť nepochybne mal. Pokiaľ žalobcovia tvrdia, že nesplnenie tejto povinnosti nemalo nijaký vplyv na zranenia, ktoré utrpel a ktoré boli príčinou jeho smrti, pričom argumentujú závermi znaleckých posudkov, súd sa s nimi v tomto nestotožňuje.

I keď zo znaleckého posudku Ing. Šipulu je zrejmé, že nehodu zapríčinil vodič motorového vozidla a poškodený mal správnu techniku i spôsob jazdy, znalec sa v posudku k ochrannej prilbe nevyjadril vôbec, a to zrejme preto, že otázky, na ktoré mal v posudku odpovedať, s použitím prilby poškodeným žiadnym spôsobom nesúviseli. Rovnako (a zrejme z rovnakých dôvodov) sa k použitiu ochrannej prilby poškodeným nevyjadrili ani znalci MUDr. Moravanský a MUDr. Kutišová, avšak to, že tak neurobili, nezakladá záver, že absencia ochrannej prilby nemala vplyv na príčinu smrti poškodeného a preto neexistuje dôvod pre krátenie nároku žalobcov na základe jeho spoluviny (ako žalobcovia uvádzajú vo svojej záverečnej reči). Znalci ako príčinu smrti uviedli zlyhanie činnosti centrálnej nervovej sústavy v dôsledku zakrvácania a pomliaždenia tkaniva predĺženej a krčnej miechy, pri viacerých závažných poraneniach tela (polytrauma) s rozvojom úrazového šoku. Pokiaľ žalobcovia argumentujú, že nešlo priamo o zranenie lebky, a teda použitie prilby nie je pre posúdenie veci relevantné, ide len o hypotetické tvrdenie. Pre rozhodnutie súdu je významná samotná skutočnosť, že poškodený nepoužitím prilby porušil svoju právnu povinnosť v zmysle § 420 OZ, čo je potrebné pri rozhodnutí zohľadniť.

Svoje právne povinnosti však porušil aj vodič motorového vozidla, a to vo väčšom rozsahu; konkrétne išlo o dve povinnosti - podľa § 4 ods. 1 písm. c/ a § 15 ods. 3 zákona o cestnej premávke - zároveň však k ich porušeniu došlo závažným spôsobom (§ 137 ods. 2 písm. c/ a u/ cit. zákona). Preto je súd toho názoru, že za nehodu zodpovedá v rozsahu 75%, vo zvyšku je zodpovedný poškodený.

Zohľadňujúc všetky uvedené skutočnosti, ako aj rozhodnutia súdov v obdobných veciach, súd určil výšku náhrady nemajetkovej ujmy tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Žalobcovia boli v konaní úspešní, napriek tomu, že súd im priznal len časť uplatneného práva, keďže výška náhrady nemajetkovej ujmy závisela od jeho úvahy. Vzhľadom k uvedenému im súd priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

O výške náhrady trov konania sa rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).“

5. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia 1/ a 2/. Uviedli odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d), e), f) a h) Civilného sporového poriadku. Odvolanie podali v plnom rozsahu, proti výrokom I., II. a III. Poukázali na bod 44. odôvodnenia napadnutého rozsudku s tým, že považujú za potrebné poukázať na to, že výsledná suma náhrady nemajetkovej ujmy musí zahŕňať celý komplex okolností významných pre posúdenie primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, teda zohľadňovať nielen pretrhnutie citových, rodinných a emočných väzieb, ich kvalitu ako aj intenzitu, ako aj ďalšie skutočnosti, ktorými je celkom určite existenčná a materiálna závislosť od zomrelej osoby. Ďalej odvolatelia citovali body 45., 46., 47., 49., 50., 51., 52., 53. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Dôvodili, že protiprávne konanie, ktorého následkom poškodení utrpeli ujmu na ich práve na ochranu súkromia a rodinného života, je vyjadrená najmä v článku 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, v článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj v článku 19 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujmy je potrebné zohľadniť základnú zásadu, že do súkromného života sa nesmie neoprávnene zasahovať a nesmie sa vo sfére súkromného života spôsobiť žiadna ujma, z ktorej vychádza úprava ochrany súkromia vrátane rodinného súkromia. Medzilidské vzťahy tvoriace základ súkromného života poškodených a obetí protiprávnym zásahom odsúdeného dosiahli maximálnu deštrukciu intenzitu, pretože jeho zásahom nastala smrť ako nenapraviteľný následok konania. Podľa názoru odvolateľov strata člena rodiny je neodčiniteľnou ujmu, ktorá dopadá na zostávajúcich členov rodiny. Vzhľadom k intenzite aj následkom je nevyhnutné vyhodnotiť túto ujmu, ako obzvlášť závažnú, ktorá bola v rámci vykonaných výsluchov jednotlivých poškodených preukázaná. Usmrtením došlo k absolútnemu zásahu do práva obete na život, ktorý je nezvratný a nereparovateľný. Zároveň je potrebné prihliadať na nenapraviteľný smrteľný následok, na dôsledky, ktoré smrť vyvolala u poškodených, na závažnosť týchto následkov, ktoré im vznikli a vzniknú v budúcnosti v ich súkromnom živote a v spoločenskom uplatnením. Týmto sa má na mysli najmä ujma, ktorá sa dotkla psychického hľadiska poškodených. Nemajetková ujma pozostalých je spojená so vznikom peňažnej náhrady iba v prípade, ak smrť alebo ublíženie na zdraví je dôsledkom protiprávneho konania stavu, následky, ktorého znáša pôvodca rizika. Následky tohto protiprávneho konania sa pritom neprejavujú v majetkovej, ale naopak v citovej a duševnej sfére poškodených osôb. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky, považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, čo by predmetnú ujmu v danom mieste a v čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Zadosťučinenie upravené v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je síce vecou úvahy súdu, ktorá sa riadi dvoma taxatívne vymedzenými kritériami v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka (rozhodnutie NS SR č. 3Cdo/137/2008). Vo vzťahu k odôvodneniu o nevierohodnom tvrdení žalobkyne 2/ o plánovanom ďalšom spoločnom potomkovi, ktoré sa nejavilo súdu ako pravdepodobné s ohľadom na vek partnerov osobitne zdravotný stav poškodeného, považujú odvolatelia za nevyhnutné zdôrazniť, že vek ženy 37 rokov netvorí prekážku pre uvedené tvrdenie žalobkyne a zdravotný stav poškodeného taktiež nevytváral prekážku k počatiu ďalšieho potomka. Uvedené konštatovanie je preto založené na nesprávnom právnom a skutkovom posúdení veci. Zároveň odvolatelia poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 2.12.2020 spis. zn. 4To/8/2020 kde súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy 3 poškodeným po 70.000 eur a poškodenej 40.000 eur a so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal na civilný proces. Ďalej poukázali na rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19.10.2022 sp. zn. 2Co/52/2021, kde súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 50.000 eur. Z tohto rozhodnutia citovali, že „závery vyslovené v rozhodnutí NS SR v konaní pod sp. zn. 3 Cdo/18/2016, podľa ktorých prístup súdu, nech by bol akokoľvek motivovaný pozitívnou snahou o dosiahnutie rovnakého posúdenia veci v rovnakých prípadoch, nemôže bez ďalšieho v potrebnej miere vystihnúť to, ako široko, mnohvrstevne a rozmanito je vnútorne rozčlenená osobnosť každej fyzickej osoby, aké individuálne a neopakovateľné vzťahy vznikli medzi nebohým a jeho rodinnými príslušníkmi, a aké dôsledky spôsobilo masívne pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorým došlo stratou člena rodiny. Nepochybne negatívny zásah do takejto osobnej sféry pôsobí zraňujúco, individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, jeho podstata, jeho emócie, vzťahy k iným sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolností vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to, aj v dôsledku zásahu do týchto osobnostných sfér do života každého človeka sú veľmi individuálne.“

Na základe uvedeného žiadajú, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaný bude povinný zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 60.000 eur a žalobkyňi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 60.000 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku“.

6. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že nie je naplnený žiaden z označených odvolacích dôvodov. Súd prvej inštancie vykonal dôkazy potrebné pre rozhodnutie vo veci a na základe všetkých skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo (§ 191 ods. 1 CSP), dospel k správnym záverom. Za rozhodujúce považoval individuálne okolnosti prejednávanej veci, s čím sa náležite a preskúmateľne vysporiadal v napadnutom rozsudku a svoj postup presvedčivo odôvodnil. Skutkové a právne závery súdu prvej inštancie nie sú svojvoľné, neudržateľné, ani prijaté v zrejmom omyle. Súd použil na zistený skutkový stav príslušné právne normy, ktoré správne interpretoval a aplikoval. So skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie sa preto žalovaný v celom rozsahu stotožňuje a napadnutý rozsudok považuje za vecne správny.

Žalobcovia vo svojom odvolaní, obsahujúcom najmä rozsiahle citácie odôvodnenia napadnutého rozsudku a argumentáciu k zásahu do práv pozostalých, správne konštatujú, že „výsledná suma náhrady nemajetkovej ujmy musí zahŕňať celý komplex okolností významných pre posúdenie primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, teda zohľadňovať nielen pretrhnutie citových, rodinných a emočných väzieb, ich kvalitu, ako aj intenzitu, ale aj ďalšie skutočnosti, ktorými je celkom určite existenčná a materiálna závislosť od zomrelej osoby.“ (str. 4 odvolania).

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.6.2011 sp. zn. 4 Cdo 232/2010). V tomto smere sa posudzujú inter alia objektívne kritéria, napr. či sú žalobcovia osobami odkázanými na výživu a starostlivosť obete dopravnej nehody a v dôsledku smrti člena rodiny sa ocitli v stave materiálnej núdze. Náhrada nemajetkovej ujmy totiž nemôže slúžiť iba ako kompenzácia za smútok z prekonanej straty blízkeho človeka.

V tejto súvislosti je nevyhnutné prihliadnuť na skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania a na ktoré poukázal aj žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie. Žalobkyňa 2/ mala s E. B. spoločný hypotekárny úver, ktorý bol po smrti E. B. v celom rozsahu vysporiadaný. K splateniu hypotekárneho úveru pritom došlo z finančných prostriedkov vo výške 20.000,- eur, predstavujúcich získané poistné plnenie z poistnej zmluvy pre životné poistenie, uzavretej E. B.. V súčasnosti žalobcov nezaťažuje žiadny dlh a žijú v rodinnom dome, ktorý na základe uznesenia zo dňa 21.11.2019 sp. zn. 5D/542/2019 zdedil žalovaný 1/ (spoluvlastnícky podiel 1/1) a ktorý nie je zaťažovaný žiadnou ťarchou (list vlastníctva č. XXX, pre katastrálne územie B., obec: B., okres: Komárno; § 186 ods. 1 CSP). Pred nehodou bol E. B. práceneschopný, a to v období jedného roka, počas ktorého predstavoval jeho mesačný príjem, resp. dávka sumu vo výške cca. 400,- eur. Pred týmto obdobím bol jeho mesačný príjem cca. 600,- eur/netto. Žalobkyňa 2/ je zamestnaná na pozícii vedúcej zmeny v skleníkoch s mesačným príjmom cca. 900,- eur/ netto. Z uvedeného možno vyvodit' logický záver, že žalobkyňa 2/ sa musela pričiniť o financovanie chodu domácnosti a starostlivosti o maloletého vo väčšom rozsahu ako E. B..

Prezentované skutkové zistenia viedli a naďalej vedú k legitímnemu záveru, že v osobnej sfére žalobcov nedošlo k takému zásahu, ktorý by odôvodňoval priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej miere, než vyplýva z výrokov I. a II. napadnutého rozsudku. S poukazom na výšku príjmov žalobkyne 2/ a zosnulého bolo bez ďalšieho spochybnené aj naplnenie požiadavky, či v prípade žalobcov išlo o osoby, ktoré by boli odkázané na výživu a starostlivosť zosnulého. Skutočnosti zistené dokazovaním preto správne odôvodňujú konklúziu o tom, že v dôsledku smrti člena rodiny sa žalobcovia neocitli v stave materiálnej núdze, keďže po úmrtí E. B. došlo okrem iného k úplnému vysporiadaniu dlhu žalobkyne 2/. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil všetky subjektívne, ako aj objektívne skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo (ods. 44 a nasl. odôvodnenia napadnutého rozsudku) a za primeranú považoval náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- eur (priznanú žalobcovi 1/) a vo výške 5.000,- eur (priznanú žalobkyňi 2/). Žalobcovia neoznačili, ani nepredložili žiadny dôkaz, z ktorého by vyplývala finančná / materiálna závislosť žalobcov od E. B. a ktorý by odôvodňoval priznanie vyššej náhrady nemajetkovej ujmy. Súdom priznané výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú zároveň primerané aj vzhľadom na aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov Slovenskej republiky, a to napríklad: z rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 26.11.2012 sp. zn. 5Co/315/2012, v ktorom bola synovi a dcére po matke samoživiteľke priznaná suma po 10.000,- eur z rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 30.6.2011 sp. zn. 8Co/119/2011, v ktorom bol v dôsledku úmrtia syna priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 10.000,- eur pre každého z rodičov; z rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15.8.2012 sp. zn. 4Co/519/2011, v ktorom odvolací súd potvrdil prvoinštančné rozhodnutie, ktorým bol manželke po usmrtenej obeti dopravnej nehody priznaný

nárok v sume 6.000,- eur a každej z dcér usmrteného (v čase usmrtenia otca mala staršia dcéra 12 rokov a mladšia dcéra 10 rokov) priznaný nárok v sume 8.000,- eur. Žalobcovia pritom v podanom odvolaní namietali, že manželstvo pozostalej manželky s nebohým manželom bolo harmonické, trvalo 10 rokov (žili však spolu aj pred manželstvom - dokopy 13 rokov), manželka vyrastala v detskom domove a až pri nebohom manželovi prvýkrát zažila pocit rodiny a dokonca k jeho úmrtiu došlo v deň 31. narodenín pozostalej manželky. Jedna z dcér nebohého prežívala pocity úzkosti, bola plačlivá, smutná, precitlivená, mala reaktívne problémy so spánkom, smrť otca prežívala intenzívne a aj ku dňu podania odvolania bola v ambulantnej liečbe pedopsychiatra. Druhá dcéra bola taktiež v ambulantnej liečbe, trpela po smrti otca závažným emočným rozpadom, bola úzkostlivo naviazaná na matku a začala psychosomatizovať; z rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 1.3.2018 sp. zn. 8Co/323/2017, v ktorom odvolací súd potvrdil prvoinštančné rozhodnutie, ktorým bola maloletej dcére nebohej matky priznaná nemajetková ujma vo výške 10.000,- eur. Maloleté dieťa pritom pred dopravnou nehodou vychovávala iba matka, keďže rodičia spolu nežili a v súvislosti s dopravnou nehodou, pri ktorej matka maloletej žalobkyne zomrela, sa musel ujať následnej starostlivosti o dieťa otec (ten predtým nebol s dieťaťom v pravidelnom kontakte). Maloletá musela prejsť do nového výchovného prostredia, zmeniť predškolské zariadenie, čo jednoznačne zasiahlo do jej psychiky; Z rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 27.2.2017 sp. zn. 8Co/33/2016, v ktorom odvolací súd potvrdil prvoinštančné rozhodnutie, ktorým bola pozostalej manželke a dvom maloletým deťom nebohého (v čase nehody 15 a 17 a pol roka) priznaná nemajetková ujma vo výške 7.000,- eur (každému z nich). Z rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 23.9.2014 sp. zn. 5Co/182/2013, v ktorom odvolací súd potvrdil prvoinštančné rozhodnutie, ktorým bola pozostalému manželovi a dvom maloletým deťom nebohej (v čase nehody 4 a 6 rokov) priznaná nemajetková ujma vo výške 10.000,- eur (každému z nich).

Žalovaný sa domáha, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil a žalovanému priznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

7. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 Civilného sporového poriadku, s výnimkou odvolania vo výrokoch I. a II.), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 365 Civilného sporového poriadku) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. d), e), f), h) Civilného sporového poriadku), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom (§ 379 Civilného sporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 Civilného sporového poriadku), súc pritom viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 Civilného sporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/ a 2/ (v časti, kde odvolanie nebolo odmietnuté) je nedôvodné a boli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku III. a v závislom výroku IV. o náhrade trov konania (§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

8. Žalobcovia 1/ a 2/ sa podanou žalobou domáhali uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť každému sumu 60.000 eur titulom nemajetkovej ujmy, ktorá nemajetková ujma im mala byť spôsobená neoprávneným zásahom do ich práva na súkromie a rodinný život. Súd prvej inštancie rozsudkom žalobe čiastočne vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10.000 eur a žalobkyni 2/ sumu 5.000 eur (výroky I. a II.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.). Žalobcovia odvolaním napadli rozsudok v celom rozsahu.

9. Podľa § 359 Civilného sporového poriadku, odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

10. Podľa § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku, odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

11. Žalobcovia 1. a 2. podali odvolanie voči celému rozsudku, pokiaľ ide o výroky I. a II. napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené, uvedené nemožno považovať za rozhodnutie v neprospech žalobcov 1/ a 2/, preto súd odvolanie žalobcov 1/ a 2/ voči vyhovujúcim výrokom I. II. napadnutého rozsudku odmietol.

12. Po vyriešení tejto otázky predmetom odvolacieho prieskumu tak zostal napadnutý výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým žaloba bola vo zvyšku zamietnutá a závislý výrok IV. o nároku na náhradu trov konania. Úlohou odvolacieho súdu s poukazom na uplatnenú odvolaciu argumentáciu žalobcov 1/ a 2/ bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol správne a v súlade so skutkovými zisteniami, pokiaľ vo zvyšku žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol (čo predstavuje voči žalobcovi 1/ sumu 50.000 eur a voči žalobkyni 2/ sumu 55.000 eur).

13. Odvolací súd nemal dôvod nesúhlasiť s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia v zamietajúcej časti veci samej a v časti o náhrade trov konania (tak ako táto vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku). U dôvodov predostretých súdom prvej inštancie dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí urobiť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku) a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvej inštancie doplní (§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku in fine) nasledovné:

14. Predmetom sporu je nárok žalobcov 1/ a 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že protiprávnym konaním vodiča F. G. došlo k dopravnej nehode, pri ktorej E. B. – otec žalobcu 1/ a druh žalobkyně 2/ utrpel smrteľné zranenia, došlo k zásahu do práva na súkromie a rodinný život u žalobcov 1/ a 2/. Žalovaný je na základe poistnej zmluvy poisťiteľom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

15. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka aplikovaného súdom prvej inštancie obsahuje generálnu klauzulu ochrany osobnosti. V rámci jednotného práva na ochranu osobnosti existujú jednotlivé čiastkové práva, ktoré zabezpečujú občianskoprávnu ochranu jednotlivých typických hodnôt (stránok) osobnosti fyzickej osoby. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka podáva exemplárny výpočet jednotlivých stránok osobnosti človeka. Ako typické zákon uvádza najmä právo na ochranu života, zdravia a tela zahrňujúce oblasť medicíny a biomedicíny, právo na občiansku česť a ľudskú dôstojnosť, ako aj právo na ochranu mena. Do tohto rámca patrí tiež právo na súkromie fyzickej osoby, teda právo na jej nerušený osobný život, duševný pokoj, nedotknuteľnosť života jednotlivca v kruhu jeho najbližších, vrátane rešpektovania rodinného života, prejavov osobnej povahy - ako sú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy. Patrí sem tiež ochrana vnútornej intímnej sféry osobnosti človeka.

16. Špecifickosť osobnostných práv spočíva v ich predmete (objekte), ktorým je osobnosť človeka. Ochrana osobnosti prislúcha každej fyzickej osobe bez ohľadu na pôvod, rasu, národnosť, sociálne postavenie atď. Predmetom ochrany je osobnosť človeka vo svojej celistvosti ako nehmotný statok, ktorý patrí vždy konkrétnej fyzickej osobe. Toto právo je nescudziteľné, neprevoditeľné, časovo neobmedzené a nepremlčateľné.

17. Právo na ochranu osobnosti je absolútnym právom fyzickej osoby, ktoré pôsobí proti všetkým (erga omnes), t. j. proti ostatným fyzickým osobám, právnickým osobám, ako aj proti štátu. Jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu, ktorý by bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú príkladom uvedené v § 11 Občianskeho zákonníka, nevyžaduje sa vyvolanie následkov, stačí zásah, ktorý je spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo narušenie chránených práv. Ochrana osobnosti zákon zabezpečuje v plnom rozsahu aj vtedy, ak sú napadnuté len jednotlivé zložky osobnosti fyzickej osoby (napr. fyzická integrita, občianska česť, meno, podoba človeka, prejavy osobnej povahy a pod.). V občianskom práve platí zásada, že ohrozenie, resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením, resp. porušením jeho osobnosti ako celku.

18. Nároky, ktoré môže ohrozená alebo poškodená fyzická osoba uplatňovať, sú uvedené v § 13 Občianskeho zákonníka. Okrem nich sa fyzická osoba môže domáhať aj náhrady škody, ktorá bola neoprávneným zásahom do jej osobnosti spôsobená (§ 16 Občianskeho zákonníka). Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú exemplifikatívne uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka.

19. Jednotlivé prostriedky na ochranu osobnosti sú relatívne samostatné. Je možné ich použiť jednotlivo alebo kumulovane, taktiež v závislosti od intenzity protiprávneho zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby. Zákon výslovne pripúšťa možnosť podania návrhu na upustenie od neoprávnených zásahov (negatívna žaloba), výslovne prípustný je aj návrh na odstránenie následkov už uskutočnených zásahov (reštitučná žaloba) a návrh na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba), ktorá nemá charakter peňažnej náhrady, teda nejde o majetkové plnenie, ale je výlučne prostriedkom morálneho, imateriálneho pôsobenia, so satisfakčnou povahou, najčastejšie vo forme ospravedlnenia. V prípade, ak by sa nezdalo morálne zadosťučinenie postačujúce, umožňuje Občiansky zákonník v § 13 ods. 2 priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou a plní tiež satisfakčnú funkciu. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká predovšetkým vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nestačí. Predpokladmi vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sú: existencia ujmy, porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon, príčinná súvislosť medzi touto ujmom a protiprávnym konaním.

20. Ako základné hodnoty osobnosti každej fyzickej osoby Občiansky zákonník výslovne uvádza život, zdravie a tým i telo (čl. 2 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6. ods. 1 Listiny základných ľudských práv a slobôd, čl. 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd), označované ako práva na telesnú integritu a jej nedotknuteľnosť. Telo človeka tvorí integrálnu súčasť jeho osobnosti ako právneho subjektu. Osobnosť každej fyzickej osoby je teda vytváraná jednotou jej zložky morálnej a telesnej. Ak má preto občianske právo v rámci všeobecného osobnostného práva chrániť osobnosť fyzickej osoby v plnom rozsahu, musí sa táto právna ochrana nutne vzťahovať nielen na sféru morálnu, ale aj na sféru telesnú. Preto je právo na telesnú integritu uznávané za jednu z najvýznamnejších čiastkových práv, ktoré tvoria súčasť občiansko-právnej ochrany osobnosti ako celku. To platí aj na právnu úpravu, ktorá podľa § 11 Občianskeho zákonníka právo na život a zdravie výslovne prehlasuje za súčasť širšieho práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Z toho potom vyplýva i právo na telesnú integritu (život a zdravie) ako súčasť jednotného všeobecného osobnostného práva, ktoré je svojou povahou subjektívnym občianskym právom so všetkými uvedenými pojmovými znakmi. Prostriedky občiansko-právnej ochrany (§ 13 a nasl. Občianskeho zákonníka) pre fyzické osoby prichádzajú do úvahy, pokiaľ hrozí alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére.

21. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je smrť, jednoznačne zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Súkromným životom možno rozumieť určitý okruh, v rámci ktorého môže jednotlivec žiť svoj vlastný osobný život, ako sa rozhodne, má právo zakladať a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľuďmi. Súčasťou práva na súkromie, je právo na rodinný život. Podstatou rodinného života je oprávnenie fyzickej osoby utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život a zdravie jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie a rodinný život, môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t. j. utrpí citovú (emocionálnu) ujmu. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou.

22. Niet pochybnosti o tom, že uplatnený nárok na primerane finančné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu, ktorý je súčasťou práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena a na ochranu súkromného a rodinného života musí dostatočne odrážať intenzitu zásahu do týchto práv, inak dochádza k porušeniu práv garantovaných čl. 10 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

23. Pri úvahe o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je nevyhnutné prihliadnuť k samotnému účelu a funkciám tohto inštitútu pri ochrane osobnosti (podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Názory právnej teórie, z ktorých vo väčšine prípadov vychádza aj doterajšia judikatúra všeobecných súdov v oblasti ochrany osobnosti, sa do značnej miery zhodujú na primárnom význame funkcie satisfakčnej, to znamená primerane vzhľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu vyvážiť, resp. zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pretože nemajetková ujma, ktorá vznikla porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom zmysle slova ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Ďalšia funkcia je preventívno sankčná, pričom forma a intenzita zavinenia by mala hrať kľúčový význam pre určenie povinnosti nahradiť škodu za citovú ujmu poškodeného. Otázka miery zavinenia pôvodcu zásahu pre určenie výšky náhrady podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka je tak tvoriacim a bezpochyby aj jedným z kľúčových aspektov pre navýšenie tejto náhrady. Základným zmyslom náhrady je zmysel satisfakčný, pričom potreba finančnej satisfakcie narastá v priamej úmere s mierou zavinenia pôvodcu zásahu, pretože vyššou mierou zavinenia je vždy neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv zosilnená (je zosilnená krivda, za ktorú má prísť zadosťučinenie). V tomto smere je možné dôjsť až k záveru, že v prípade zlého úmyslu (zámeru) na strane pôvodcu neoprávneného zásahu by mal súd svoj odsúdenie nad týmto spoločensky i právne zvlášť odsúdeniahodným správaním vyjadriť práve citeľným určením výšky peňažného zadosťučinenia. Je však potrebné zdôrazniť, že popri vyššie uvedených funkciách náhrady je potrebné skúmať aj ďalšie konkrétne okolnosti každého prípadu, a to ako právne alebo skutkové, prirážajúce alebo naopak poľahčujúce. Predovšetkým je potrebné zhodnotiť postoj osoby zodpovednej k spôsobenej škode; inak sa bude napr. hodnotiť snaha zodpovedného o urýchlené vyriešenie náhrady nemajetkovej ujmy, inak jeho obštrukcie, nepriznanie zodpovednosti, a to najmä vo veciach, kde je zavinenie zo strany zodpovedného úplne jasné (napr. bol v trestnom konaní odsúdený

24. Odvolací súd uvádza, že okolnosti, ktoré je potrebné preskúmať na strane žalobcov, môžu byť podľa rozvíjajúcej sa doktríny najmä a) intenzita vzťahu medzi žalobcami a zomrelým navzájom, b) vek zomrelého, c) otázka hmotnej závislosti medzi žalobcami a zomrelým, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kvalita vzájomných vzťahov medzi žalobcami a zomrelým kľúčová. Okolnosti na strane osoby zodpovednej (pôvodcu zásahu), sú a) postoj žalovaného škodcu (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a i.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery a d) miera zavinenia, ev. miera spoluzavinenia poškodeného. Je úplne zreteľné, že postoj tejto osoby môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy; ústretové správanie, ospravedlnenie či prejavená ľútosť škodcu môže zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť ju môže ešte prehĺbiť. Je nutné prihliadať aj na jeho majetkové pomery tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov.

25. Po dôkladnom zhodnotení vyššie uvedených kritérií potom musí súd vo svojom rozhodnutí podať riadny výklad, akým spôsobom jednotlivé kritériá posúdil a ako sa to ktoré kritérium podieľalo na určení konečnej výšky peňažnej náhrady.

26. V posudzovanej veci súd prvej inštancie vychádzal z toho, že smrťou poškodeného došlo k nenapraviteľnému zásahu do osobnostnej sféry žalobcov, ktorí prišli o osobu im blízku, došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromie a rodinný život. Nebohý mal v čase tragickej nehody 45 rokov a žil v spoločnej domácnosti so synom - žalobcom 1/ a družkou (matkou žalobcu 1/) - žalobkyňou 2/. Z výsluchu strán sporu mal súd preukázané, že žalobca 1/ mal s otcom - poškodeným veľmi dobrý vzťah, všetko mu zabezpečil, jeho smrť ho veľmi zasiahla a hlavne vedomie, že už tu nebude; poškodený sa staral o dom v čom pokračuje žalobca 1/, otec mu veľmi chýba. Žalobkyňa 2/ žila s nebohým 17 rokov šťastným rodinným životom, jeho smrťou stratila oporu, nebohý partner jej veľmi chýba, nemá sa na koho spoľahnúť, bývanie financuje sama. Nebohý sa podieľal na financovaní potrieb rodiny polovicou nákladov, po smrti partnera žalobkyňa 2/ vyplatila z jeho životnej poisťky spoločný hypotekárny úver. Žalobkyňa 2/ spolu s nebohým plánovali svadbu, dieťa a rekonštrukciu rodinného domu. Nového partnera nemá a ani si nevie predstaviť spoločný život s niekým iným. Pre žalobcov bola smrť otca a partnera výrazným negatívnym zážitkom, strata otca pre žalobcu 1/ a partnera pre žalobkyňu 2/ predstavovala nenávratnú deštrukciu medziľudských vzťahov a došlo nepochybne k výraznému zásahu do osobnostných práv. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že im vznikol nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Závažnosť vzniknutej ujmy vo finančnom vyjadrení nie je podľa názoru súdu prvej inštancie rovnaká. V prípade žalobcu 1/ súd prvej inštancie zohľadnil skutočnosť, že tento bol

v čase smrti poškodeného maloletý, teda odkázaný výživou a starostlivosťou na poškodeného; zohľadnil tiež, že k strate otca došlo u neho v citlivom veku dospelovania, pričom pre žalobcu 1/ bol otcovský vzor osobitne významný. V prípade žalobkyne 2/ súd zohľadnil kvalitu jej vzťahu k poškodenému, s ktorým žila v dlhoročnom harmonickom vzťahu rovnocenným s manželstvom. Súd nepovažoval za vierohodné tvrdenie o plánovanom spoločnom potomkovi jednak vzhľadom na vek partnerov ako aj zdravotný stav poškodeného, ktorý bol rok pred nehodou práceneschopný a pracovať začal krátko pred nehodou a tiež s tým súvisiace finančné možnosti rodiny. Súdu sa ako nepravdepodobný nejavil zámer o plánovanej rekonštrukcii nehnuteľnosti, pretože partneri splácali spoločný hypotekárny úver, teda rozsiahla rekonštrukcia by nebola v ich finančných možnostiach. Zároveň súd prihliadol, že žalobkyňa 2/ nebola odkázaná na partnera výživou, bola zamestnaná a čase partnerovej práceneschopnosti sa vyššou mierou podieľala na financovaní potrieb rodiny a po smrti partnera vyplatila zo životnej poisťky hypotekárny úver; žalobkyňa 2/ nemá záväzky, býva naďalej v nehnuteľnosti, ktorej je podielovým spoluvlastníkom spolu so žalobcom 1/, ktorý zdedil podiel po otcovi, z čoho vyplýva, že rodina má zabezpečenú potrebu bývania. Následne súd správne zväžil aj okolnosti na strane žalovaného, ktoré sú uvedené v bode 49. odôvodnenia. Pokiaľ ide o súdom prvej inštancie takto vykonané zhrnutie zásahov do osobnostných práv žalobcov a ich následkov ako ujmy, ktorá im bola spôsobená protiprávnym konaním vodiča, odvolací súd voči nemu nemá žiadne námietky.

27. Vzhľadom na námietku žalovaného súd prvej inštancie sa zaoberal možnou existenciou spoluzavinenia poškodeného, ktorý si nespĺnil povinnosť použitia ochrannej prilby počas jazdy, ktorú skutočnosť žalobcovia popierali a argumentovali tiež tým, že poškodený pri nehode neutrpel priamo zranenia lebky, teda použitie prilby je irelevantné, pričom súd vyhodnotil tvrdenia žalobcov ako hypotetické. Pre súd bolo rozhodujúce, že poškodený nepoužitím prilby porušil svoju právne významnú povinnosť, čo súd zohľadnil, pričom povinnosti porušil aj vodič motorového vozidla a to vo väčšom rozsahu, preto vodič zodpovedá za nehodu 75 % a poškodený vo zvyšku. Odvolací súd dodáva, že otázka existencie a rozsahu spoluzavinenia poškodeného nebola uplatnená v odvolaní žalobcov 1/ a 2/, preto odvolací súd vychádzal zo záverov súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie s prihliadnutím na rozhodnutia súdov v obdobných prípadoch priznal žalobcovi 1/ sumu 10.000 eur, žalobkyňi 2/ sumu 5.000 eur (pri zohľadnení spoluzavinenia poškodeného 25%) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

28. Odvolacia argumentácia žalobcov 1/ a 2/ bola založená na nestotožnení sa s napadnutým rozhodnutím čo do výšky priznanej nemajetkovej ujmy, ktorú považovali za neprimerane nízku poukazom na iné rozhodnutia súdov. V odvolacom návrhu žiadali, aby každému bolo priznaných 60.000,- eur, ktorú sumu uplatňovali v podanej žalobe.

29. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, tak ako je vyššie uvedené, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti.

30. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obete“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch Súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol.

31. Odvolací súd si uvedomuje za súčasnej právnej úpravy, ktorá ponecháva výšku nemajetkovej ujmy na úvahu súdu, obtiažnosť pri stanovení tohto nároku. Odvolací súd si je plne vedomý toho, že hodnota ľudského života je nevyčísliteľná, preto nie je možné ani vyčísliť nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla u žalobcov 1/ a 2/ smrťou otca a partnera. Je možné im poskytnúť iba určitú satisfakciu, resp. zadosťučinenie, ktoré iba sčasti dokáže zmierniť vzniknutú nemajetkovú ujmu, nedokáže ju však reparať v celom rozsahu, pretože to je nemožné. Odvolací súd, vychádzajúc z dôvodov odvolania,

považoval závery súdu prvej inštancie za správne, keď za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobcu 1/ považoval sumu 10.000,- eur a pre žalobkyňu 2/ sumu 5.000,- eur, pričom treba mať na zreteli, že priznaná výška zohľadňuje spoluzavinenie poškodeného 25%. Odvolací súd je názoru, že odvolacia námietka týkajúca sa primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy je nedôvodná. Odvolatelia v odvolaní neuvádzajú konkrétne v čom súd prvej inštancie v tomto smere pochybil.

32. Vo vzťahu k záveru súdu o nevierohodnosti tvrdenia žalobkyne 2/ o plánovanom spoločnom potomkovi, odvolatelia argumentovali nesprávnym právnym a skutkovým posúdením veci. K uvedenému odvolací súd uvádza, že súdne rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ. Vykonané dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivito a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. K nesprávnym skutkovým zisteniam z vykonaných dôkazov súd dospeje nesprávnym vyhodnotením dôležitosti alebo pravdivosti dôkazov, alebo porušením pravidiel logiky. V danej veci odvolací súd nezistil, že by došlo k vade v skutkových zisteniach súdu prvej inštancie, výpoveď žalobkyne 2/ súd vyhodnotil podľa svojej úvahy, ktorú odvolací súd nepovažoval za nesprávnu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie nezohľadňoval iba vek žalobkyne 2/, ale aj poškodeného jeho zdravotný stav a finančné možnosti rodiny.

33. Odvolatelia poukázali na rozsudok NS SR sp. zn. 4To/8/2020, konkrétne poukazovali na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pričom vôbec neuviedli v čom ide o približne podobné skutkové okolnosti. Tiež poukázali na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/52/2021 zo dňa 19.10.2022, kde súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy 50.000 eur. Odvolací poukazuje na to, že v citovanom konaní na Krajskom súde v Prešove bolo priznané pozostalej manželke 50.000 eur a pozostalým deťom každému po 25.000 eur, pričom spoluzavinenie nebolo zistené, pričom vychádzal z vyjadrení žalobcov pri hodnotení rodinných vzťahov so zohľadnením primeranosti a intenzity vzťahov; vo vzťahu k zomrelému išlo o manžela a otca dvoch synov, po smrti otca sa správanie synov zmenilo, staršiemu sa zhoršili známky a začal sa správať agresívne a mladší upadol do apatie; rodina pociťovala aj ujmu ekonomickú, pretože stratila podstatného živiteľa a pozostalá manželka zvláda financovať rodinný dom s pomocou príbuzných. Z uvedeného nevyplýva, že by išlo o rovnaké okolnosti veci.

34. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že odvolanie žalobcov nezdôvodňuje konkrétne (s výnimkou námietky záveru o nevierohodnosti výpovede žalobkyne 2/ o plánovaní potomka) okolnosti pre ktoré by mala byť priznaná výška nemajetkovej ujmy nízka a dôvodné je priznať požadovanú výšku 60.000 eur. Vzhľadom na dôvody podaného odvolania, s ktorými sa odvolací súd zaoberal, odvolací súd ich nepovažoval za opodstatnené, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku III. ako aj v súvisiacom výroku o náhrade trov konania IV. (nenapadnutého osobitnými odvolacími dôvodmi) potvrdil z dôvodu vecnej správnosti podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

35. Podľa § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

36. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

37. Podľa § 257 Civilného sporového poriadku výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

38. Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

39. Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

40. Žalovaný bol v odvolacom konaní plne procesne úspešný, uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania, a preto by mu patrila voči žalobcom plná náhrada trov odvolacieho konania. Okrem uvedeného však bolo potrebné zväžiť, že žaloba žalobcov bola dôvodná, a priznaná výška nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Podľa odvolacieho súdu zaťažil žalobcov, osobitne žalobcu 1/, ktorý je maloletý, bez príjmu a odkázaný výživou na matku, náhradou trov odvolacieho konania by bola aj vzhľadom

na skutočnosť, že žalovaný je obchodnou spoločnosťou a jej majetková podstata je neporovnateľná s príjmami žalobcov, by bola v rozpore s dobrými mravmi. V uvedenom odvolací súd videl naplnenie dôvod hodných osobitného zreteľa podľa ust. § 257 Civilného sporového poriadku a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

41. Tento rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).
Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).
Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).
Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).
Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).
Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).
Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).
Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).
Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).